

H. C. ANDERSEN-KSENIJA PRUNKOVA:

Pastirica in dimnikar.

Letos je poteklo 125 let, odkar se je rodil na danskem otoku Fünen, v mestecu Odense, Hans Kristijan Andersen. Bil je sin čevljarja, njegova mati je bila perica. V svoji mladosti je zaradi bede in pomanjkanja dosti pretrpel. Pozneje je mnogo potoval in je s svojim pisateljskim talentom zaslovel preko mej svoje ožje domovine. Prav poseben sloves si je pridobil s svojimi pravljicami. Bujna in bajna domišljija, predvsem pa veliko razumevanje mladine in ljubezen do nje sta pripomogla, da spada Andersen med najboljše svetovne mladinske pisatelje. Tudi naši deci je znan po svojih pravljicah, ki so nam jih mnogo poslovenili Fr. Erjavec, Utva in drugi.

Ali ste že kedaj videli starinsko omaro, okrašeno z rezbarijami in vso črno od starosti? Prav taka je stala v prijazni izbi. Podedovali so jo bili od prababice. Vsa je bila pokrita z izrezljanimi rožami in tuljpani. Izpod cvetnih vencev so gledale jelenje glave s košatim rogovjem. Sredi omare pa je bil izrezljan smešen možic, ki se je venomer režal. Imel je kozlovske noge, rožičke na glavi in kozjo brado. Otroci, ki so se igrali v izbi, so ga imenovali: kozlonogi nadinpodgeneralni parkljač. To se da težko izgovoriti. Pa jih je tudi malo, ki bi se lahko ponašali s tako imenitnim imenom. A tudi mnogo takih korenjakov ni, kakršen je bil on. Venomer je strmel na mizico pod zrcalom, kjer je stala majhna pastirica iz porcelana. Imela je pozlačene šolnčke, njeno krilo je bilo speto z rdečimi rožami, na glavi je imela pozlačen klobuček, v roki pastirsko palico. Bila je zelo ljubka. Poleg nje je stal majhen dimnikar, črn kakor oglje, a sicer tudi iz porcelana. Bil je prav tako nežen in čist kakor kdo drugi. V porcelanski tvornici bi bili iz njega lahko naredili tudi princa, ko bi bili hoteli. Bil je tako ljubek s svojo lestvico in z belim in rdečim obrazkom, kakor deklica. To je bila sicer za dimnikarja napaka, kajti malo bi bil le moral biti črn po obrazu. Stal je tik pastirice; ker so ju bili postavili skupaj, sta se zaročila. Bila sta primeren par, oba mlada, oba iz istega krhkega porcelana.

Na mizici je stala še tretja figura, trikrat večja od njiju. Bil je to star Kitajec, ki je kimal z glavo. Tudi ta je bil iz porcelana in je trdil, da je pastiričin ded, zakar seveda ni imel dokazov. Ker pa si je lastil nad njo vse pravice, je pokimal kozlonogemu nadinpodgeneralnemu parkljaču, ko je bil ta zasnuvil malo pastirico.

»Dobiš moža,« je dejal stari Kitajec, »moža iz plemenitega lesa in postaneš nadinpodgeneralna parkljača. On ima polno omaro srebra in bogve kakšni zakladi leže še po njegovih skrivnih predalčkih.«

»A jaz ne maram v temno omaro!« je dejala pastirička. »Pravijo, da ima tam notri že enajst porcelanastih žena.«

»Nu, boš pa ti dvanajsta!« je dejal Kitajec. »Nocoj ponoči, čim zaškrtva v stari omari, bo vajina poroka, tako gotovo, kakor sem jaz Kitajec.« In je pokimal z glavo in zadremal.

Pastirica pa je zaplakala in je pogledala svojega srčnoljubljenega dimnikarja.

»Rotim te, zbeživa v daljni svet, kajti tu ne moreva več ostati.«

»Vse storim, kar hočeš,« je dejal dimnikarček. »Kar na pot; redila naju bo moja obrt.«

»O, da bi bila že proč odtod!« je vzdihnila ona. Ne bom preje mirna, dokler ne bova v daljnem, širnem svetu.«

On jo je potolažil in ji kazal, kam naj postavi nožice na izrezljane robove in pozlačene okraske mizine noge; pomagala sta si tudi z lestvico in prišla tako srečno na tla. A ko sta pogledala proti stari omari, sta tam opazila čuden nemir. Jeleni so dvigali glave, stegovali vratove in grozili z rogovjem. Kozlonogi nadinpodgeneralni parkljač pa je jezno poskakoval na svojem mestu in besno kričal: »Ušla bosta! Ušla!«

Begunca sta se prestrašena skrila v predal pod oknom. Tam je bilo nekaj igralnih kart in majhno lutkovno gledališče. Pravkar so igrali komedijo in vse dame, karo, tref, pik, in srčna dama so sedele v prvi vrsti in si pahljale s svojimi tulipani, za njimi pa so ostali pobje in so imeli glave na pravem mestu, zgoraj in spodaj, kakor se to spodobi na kartah. Na odru so igrali igro o dveh mladih ljudeh, ki se nista mogla dobiti, in pastirica je pričela plakati, ker se ji je zdelo, da gleda lastno zgodbo.

»Ne vzdržim več tukaj,« je dejala. »Moram iz predala;« a ko sta prišla na tla in pogledala proti mizici, sta opazila, da se je bil stari Kitajec zbudil in da se je gugal s celim telesom proti njima, ker je bil spodaj iz enega samega kosa.

»Kitajec prihaja,« je zaklicala pastirica in padla na svoja porcelanasta kolena, tako se je prestrašila.

»Jaz vem, kako se rešiva,« je dejal dimnikar. »Skrijva se v ono veliko cvetlično vazo v kotu!«

»Ne bo šlo,« je rekla ona. »Stari Kitajec je bil nekoč z vazo zaročen in gotovo ga ima še vedno malo rada. Ne preostaja nama drugega, kot da zbeživa v širni svet.«

»Ali imaš dovolj poguma za to?« jo je vprašal dimnikar. »Ali si premislila, da je svet strašno velik in da se nikoli več ne vrneva domov?«

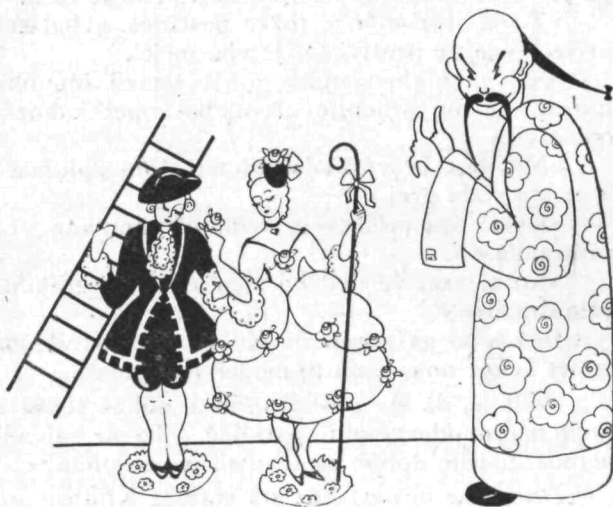
»Premislila sem,« je odgovorila ona.

Dimnikar jo je resno pogledal in dejal: »Najina pot vodi skozi dimnik. Morava v peč, skozi zaklopko v dimnik, tam se že spoznam. Splezala bova tako visoko, da naju ne bodo mogli več dohiteti, in prav na vrhu je odprtina, ki vodi v širni svet.« In peljal jo je do vratc peči.

»Hu, kakšna tema!« je dejala ona, vendar mu je sledila skozi peč in zaklopko v črno temo.

»Sedaj sva v dimniku,« je rekel on, »le poglej, nad nama se sveti najjasnejša zvezda.«

Res je bila nad njima na nebu zvezda, ki je žarela, kakor da bi jima pot kazala. In plezala sta navzgor, venomer navzgor. Pot je bila grda. A on jo je nosil in dvigal in podpiral in ji kazal najboljša mesta, kamor je lahko postavljala svoje porcelanaste nožice. Slednjič sta dospela na rob dimnika; tam sta se onemogla sesedla, ker sta bila silno trudna, kar po taki poti ni nič čudnega.

Nebo z vsemi svojimi zvezdami je bilo nad njima in mestne strehe globoko pod njima. Gledala sta v širni svet. Tako si ga uboga pastirica ni bila predstavljala. Naslonila je glavico na svojega dimnikarja in plakala, da so ji lička bledela.

»To je prehudo,« je ihtela. »Tega ne prenesem. Svet je preogromen! Oh, ko bi stala na mizici pod zrcalom! Ne bom srečna, dokler se ne vrneva nazaj. Sledila sem ti v širni svet, pelji me zopet domov, če me imaš resnično rad!«

Dimnikar jo je skušal spametovati. Spomnil jo je na Kitajca in na kozlonogega nadinpodgeneralnega parkljača, a ona je ihtela tako obupno, da bi se je bil kamen usmilil, kaj šele porcelan; svojega dimnikarčka je objela tako goreče, da se ji je moral vdati, četudi je bilo to nespametno.

Z muko in težavo sta splezala zopet po dimniku navzdol in zlezla skozi zaklopko v temno peč. Ob vratcih sta prisluhnila, kaj se godi v sobi. Vse je bilo tiho. Pokukala sta v izbo. Joj! Na tleh sredi sobe je ležal stari Kitajec. Padel je bil z mize, ko ju je hotel zasledovati, in se je razbil. Hrbet je bil počen in glava se je bila strkljala v kot. Kozlonogi nadinpodgeneralni parkljač pa je bil še vedno na istem mestu in se je režal.

»To je strašno!« je tožila pastirica. »Ded se je razbil in midva sva tega kriva. Tega ne preživim!« je vila ročici.

»Saj ga bodo zlepili,« jo je tolažil dimnikar. »Nikar se tako ne razburjaj. Če mu prilepijo glavo, bo zopet kakor nov in naju bo še pošteno ozmerjal.«

»Misliš?« je vprašala. In nato sta splezala zopet na mizico, prav tja, kjer sta stala prej.

»Daleč sva prišla,« je vzdihnil dimnikar. »Lahko bi si bila ves ta trud prihranila.«

»Ko bi vsaj že ded bil zlepljen!« je vzdihnila pastirica. »Bogve, če je to zelo drago?«

In res so ga popravili. Ko so mu lastniki prilepili glavo na trup, je bil zopet kakor nov, le da ni mogel več kimati.

»Zdi se, da ste postali ošabni, odkar ste si zlomili vrat,« je rekel kozlonogi nadinpodgeneralni parkljač. »To se mi zdi baš pravi vzrok za prevzetnost. Ali jo dobim za ženo ali je ne dobim?«

Dimnikar in pastirica sta starega Kitajca proseče pogledala. Bala sta se, da bi pokimal; a on ni mogel več kimati in sram ga je bilo, pripovedovati tujcu, da je na tilniku zlepljen. Tako je ostal porcelanasti parček združen. Blagoslovliva sta dedov zlepljeni tilnik in sta se rada imela, dokler se nista razbila.

LJUBA PRENNERJEVA:

Ura.

Pri Primčevih so imeli staro, lepo uro. Pod steklenim pokrovom je stala na vitkih stebrih, med katerimi je stražil ves pozlačen rimski vojak. Vsa je bila zlata in namesto malega kazalca je krožil po obodu zlat polmesec, namesto velikega, ki kaže minute, pa imenitno, smehljajoče se — solnce. Njeni udarci so bili zamolklo mehki.